

او در سال 1378 جایزه پیکاسو را از طرف سازمان یونسکو دریافت کرد اما پس از انتخابات سال 88 پخش دعای "رینا"ی او در رسانه ملی ایران ممنوع شد.

بعد از سالها مبارزه با بیماری سرطان؛

محمدرضا شجریان، استاد آواز و از برجسته‌ترین هنرمندان موسیقی سنتی ایرانی بعد از سالها مبارزه با بیماری سرطان در سن 80 سالگی درگذشت.

همایون شجریان پسر محمدرضا شجریان در صفحه خود در اینستاگرام نوشت:

خاک پای مردم ایران به دیار معشوق پرواز کرد.

پیکر او برای تدفین و خاک‌سپاری به زادگاهش مشهد مقدس منتقل خواهد شد.

به گزارش اسپادانا خبر و به نقل از هنرآنلاین، محمدرضا شجریان متولد اول مهر 1319 در مشهد بود. او از کودکی تحت تعلیم پدر که خود قاری قرآن بود، مشغول به پرورش صدای خویش شد. در سال 1331 برای نخستین بار صدای تلاوت قرآن شجریان از رادیو خراسان پخش شد. او در سال 1338 به دانشسرای مقدماتی در مشهد رفت و از همان سال برای نخستین بار با یک معلم موسیقی آشنا شد. پس از دریافت دیپلم دانشسرای عالی به استخدام آموزش و پرورش درآمد و به تدریس مشغول شد و در این زمان با سنتور آشنا شد و فراگیری این ساز را نزد جلال اخباری شروع کرد.

شجریان در سال 1340 با فرخنده گل‌افشان ازدواج کرد که حاصل آن سه دختر و یک پسر (همایون) است. او در سال 1346 به تهران رفت و با احمد عبادی آشنا شد و از سال 1346 در کلاس اسماعیل مهرتاش شرکت کرد. همچنین برای آموختن خوشنویسی در انجمن خوشنویسان نزد ابراهیم بوذری رفت. او از سال 1347 خوشنویسی را نزد حسن میرخانی ادامه داد و در سال 1349 درجه ممتاز را در خوشنویسی به دست آورد.

شجریان تا سال 1350 به خاطر اینکه پدرش می‌خواست خانواده آن‌ها بیشتر با قرائت قرآن و چهره مذهبی شناخته شود با نام مستعار سیاوش بیدگانی با رادیو همکاری می‌کرد ولی بعد از آن پدرش به او اجازه استفاده از نام اصلی‌اش را داد. او تا سال 1347 در استخدام آموزش و پرورش بود و پس مدت زمانی تدریس و مدیریت مدارس به وزارت منابع طبیعی منتقل شد. او در مدت خدمت در آموزش و پرورش در رادکان از توابع چناران به تدریس پرداخت و مدتی در این شهر سکونت داشت.

شجریان در 1350 با فرامرز پایور آشنا شد و یادگیری سنتور و ردیف‌های آوازی را نزد وی دنبال کرد. او در سال 1351 در برنامه "گل‌ها" با نورعلی خان برومند آشنا شد و شیوه آوازی سید حسین طاهرزاده را نزد او آموخت. او از سال 1352 نزد عبدالقوامی کلیه ردیف‌های موسیقی و شیوه‌های تصنیف‌خوانی را فرا گرفت.

در همان سال، به همراه گروهی از هنرمندان همچون محمدرضا لطفی، ناصر فرهنگ‌فر، حسین علیزاده، جلال ذوالفنون و داود گنجه‌ای، مرکز حفظ و اشاعه موسیقی را به سرپرستی داریوش صفوت بنیان نهاد. در آن زمان شجریان تصنیف "داروگ" را

که مربوط به آهنگی از محمدرضا لطفی روی شعری از نیما یوشیج بود را اجرا کرد.

شجریان شیوه‌های آوازی قمرالملوک وزیری، اقبال‌السلطان، تاج اصفهانی، میرزا طلایی، ادیب خوانساری، حسین قوامی و غلامحسین بنان را روی صفحات و نوارها به دقت دنبال کرد. او از سال 1354 تدریس هنرجویان را در رشته آواز در دانشکده هنرهای زیبای دانشگاه تهران آغاز کرد و در سال 1358 با تعطیلی این رشته کار تدریس خود را پایان داد.

اجرای زنده "راست پنجگاه" در سال 1354 در جشن هنر شیراز به همراه محمدرضا لطفی و ناصر فرهنگ‌فر که بعدها در یک آلبوم موسیقی با همین نام منتشر شد، بسیار مورد استقبال واقع شد. شجریان در سال 1356 در مسابقه تلاوت قرآن کشوری، رتبه نخست را به دست آورد و در اسفند ۱۳۵۷ شرکت دل‌آواز را بنیان‌گذاری کرد.

محمدرضا شجریان در 1357 مانند بسیاری از هنرمندان آن زمان همکاری خود را با سازمان‌های دولتی مثل رادیو به دلیل "پخش آهنگ‌های مبتذل و تشویق به فرهنگ کاباره‌ای" ادامه نداد. پس از این اتفاق محمدرضا لطفی کانون چاووش را با حمایت هوشنگ ابتهاج بنیان‌گذاری کرد. بیش‌تر اعضای کانون چاووش همان اعضای گروه‌های شیدا و عارف بودند.

در آن زمان شجریان به همراه شهرام ناظری در چند آلبوم مشترک از کانون چاووش آواز خواندن را بر عهده گرفتند که بیشتر محتوای آن‌ها انقلابی و میهنی بود. از میان آلبوم‌های مشترک شجریان و ناظری می‌توان به "چاووش 2" اشاره کرد که شامل دو سرود بسیار معروف شب نورد (برادر نوجوونه، با صدای شجریان) و آزادی (آن زمان که بنهادم، با صدای ناظری) است.

یکی از سرودهای شناخته‌شده، "چاووش 6" (امروزه با نام سپیده شناخته می‌شود) است که مربوط به کنسرت گروه شیدا با آواز شجریان و به سرپرستی لطفی است. این کنسرت در آذر 1358 در دانشگاه ملی اجرا شد که یک اجرا با محتوای انقلابی بود.

او از آن زمان به بعد در خانه به تحقیق و تدوین ردیف‌های آوازی پرداخت و به آموزش شاگردان قدیمی‌اش همت گماشت. برخی از آلبوم‌های "چاووش" تصحیح شدند و با تغییر نام توسط مؤسسه فرهنگی و هنری آوای شیدا زیر نظر محمدرضا لطفی بازنشر شدند. از این آثار چاووش‌های 1 (به یاد عارف)، 6 (سپیده) و 9 (جان جان) با حضور شجریان تصحیح و با تغییر نام بازنشر شدند.

شجریان در سال 1358 دعای "ربنا" و مناجات مثنوی افشاری را به صورت بداهه و بدون تمرین خواند، ابتدا به قصد اینکه به هنرجویان آموزش دهد و بهترین را در ماه رمضان برای افطار پخش کند اما رادیو همان اجرای خودش را پخش کرد و این دعا به مدت 30 سال از اصلی‌ترین برنامه‌های رادیو در ماه رمضان بود.

شجریان در سال‌های دهه شصت، همکاری گسترده‌ای را با پرویز مشکاتیان آغاز کرد که حاصل آن آلبوم‌هایی چون "بیداد"، "آستان جانان"، "سرّ عشق (ماهور)"، "نوا"، "دستان"، "گنبد مینا" و "جان عشاق" بود. در این سال‌ها به همراه گروه عارف به سرپرستی مشکاتیان کنسرت‌هایی را در خارج از ایران اجرا کرد. از میان این آثار، آلبوم "بیداد" در میان عموم مردم مورد استقبال قرار گرفت.

شجریان پس از سال 1368 به همراه داریوش پیرنیاکان و جمشید عندلیبی به اجرای کنسرت در آمریکا و اروپا پرداخت. آلبوم‌های "پیام نسیم"، "سرو چمان"، "یاد ایام" و... حاصل این همکاری بود. این گروه در سال بعد، کنسرت‌هایی را برای جمع‌آوری کمک از سرتاسر دنیا به منظور حمایت از زلزله‌زدگان رودبار برگزار کرد. در این کنسرت‌ها تصنیف‌های قدیمی یازخوانی و تصنیف‌های جدید عمدتاً توسط خود استاد ساخته شدند. آلبوم‌های "دل مجنون" و "آسمان عشق" با همکاری گروه آوا و نیز "دلشدگان" با آهنگسازی حسین علیزاده در این سال‌ها منتشر شدند. تمامی قطعات مجموعه "دلشدگان" در فیلمی به همین نام به کارگردانی علی حاتمی به کار رفتند.

شجریان در سال 1370 با همکاری داریوش پیرنیاکان، مرتضی اعیان و جمشید عندلیبی، کنسرت‌هایی را در تور اروپا و آمریکا برگزار کرد که آلبوم‌های "پیام نسیم"، "دل مجنون" و "سرو چمان" حاصل این اجراها هستند.

شجریان پس از جدایی از همسر اول خود در 1371 با کتابیون خوانساری ازدواج کرد که حاصل این ازدواج پسری به نام رایان است. او در سال 1371 با همکاری گروه آوا آلبوم "آسمان عشق" را منتشر کرد. مدتی بعد آلبوم مربوط به کنسرت پاریس سال ۱۳۷۲ شجریان به همراه محمدرضا لطفی و مجید خلیج در قالب آلبوم "چشمه نوش" به بازار عرضه شد.

شجریان مدتی بعد آلبوم‌های "بهاره"، "جان عشاق" و "گنبد مینا" را که حاصل همکاری او با پرویز مشکاتیان در سال‌های دهه 1360 بود، منتشر کرد. آلبوم "قاصدک" که آخرین همکاری شجریان با مشکاتیان است نیز در همین دوران اجرا شد. آلبوم "یاد ایام" که حاصل کنسرت آمریکا در تابستان 1371 و اولین همکاری مشترک شجریان با پسرش همایون بود در سال 1374 منتشر شد.

مدتی بعد آلبوم "رسوای دل" با همکاری گروه آوا منتشر شد. او در سال 1375 نیز در آلبومی با آهنگسازی مجید درخشانی تحت عنوان "در خیال" همکاری کرد. در سال 1376 آلبوم‌های "معمای هستی" با همکاری محمدرضا لطفی، عبدالنقی افشارنیا و همایون شجریان و "عشق داند" که مربوط به بداهه‌خوانی و بداهه‌نوازی به همراه محمدرضا لطفی در سال 1359

بود، منتشر شدند. در این سال، آلبوم "شب وصل" نیز با همکاری داریوش طلایی، سعید فرج‌پوری و همایون شجریان به بازار عرضه شد. شجریان در سال 1377، آلبوم "شب، سکوت، کویر" را با آهنگسازی کیهان کلهر منتشر کرد. این آلبوم بر اساس موسیقی مقامی شمال خراسان با آواز محلی است و در آن برخی سازهای محلی نیز استفاده شده‌اند. شجریان کمی بعد یک بار دیگر با گروه آوا همکاری کرد که حاصل آن دو آلبوم "آهنگ وفا" و "آرام جان" بودند.

شجریان در سال 1378 جایزه پیکاسو را از طرف سازمان یونسکو دریافت کرد. او همان سال با همکاری حسین یوسف‌زمانی آلبوم "بوی باران" را منتشر کرد. او از سال 1379 همکاری خود را با حسین علیزاده، کیهان کلهر و پسرش همایون آغاز کرد و این همکاری تا اوایل دهه 1380 ادامه داشت. اولین آلبوم حاصل این همکاری "زمستان است" بود که در سال 1379 به صورت زنده در کالیفرنیا، اجرا و ضبط شد و سپس به بازار آمد. آلبوم "زمستان است" بر اساس شعر زمستان اثر مهدی اخوان ثالث اجرا شد.

شجریان در سال 1381 دو آلبوم "بی تو بسر نمی‌شود" و "فریاد" را منتشر کرد که با همکاری علیزاده، کلهر و همایون اجرا شده بودند. این گروه چهارنفره در زمستان 1382 برای کمک به زلزله‌زدگان بم در تهران کنسرتی برگزار کردند که با نام "هم‌نوا با بم" برگزار شد. او درآمد حاصل از فروش دی‌وی‌دی این کنسرت را به پروژه باغ هنر بم که خودش آن را تأسیس کرده بود، اختصاص داد.

شجریان، علیزاده، کلهر و همایون در پاییز 1384 نیز یک کنسرت برگزار کردند که حاصل آن آلبوم‌های "ساز خاموش" و "سرود مهر" بود. استاد شجریان از سال 1386 به همکاری با گروه آوا پرداخت و کنسرت‌هایی در تهران، اصفهان، اروپا، آمریکا و کانادا اجرا کرد.

در این دوران، دو اثر به نام‌های "غوغای عشق‌بازان" (آلبوم صوتی) و کنسرت محمدرضا شجریان و گروه آوا (آلبوم تصویری) به همراه گروه آوا اجرا و به بازار عرضه شد. شجریان در سال 1387 یک گروه موسیقی بنیان‌گذاری کرد و آن را به افتخار جلیل شهنواز (نوازنده نامی تار)، گروه شهنواز نامید.

پس از دهمین دوره انتخابات ریاست جمهوری ایران به دنبال موضع‌گیری‌های شجریان پخش دعای "ربنا" در رسانه ملی ممنوع شد.

شجریان در 1389 به همراه گروه شهنواز یک تور کنسرت جهانی برگزار کرد که دو مورد از این کنسرت‌ها منتشر شده‌اند. او در اوایل دهه 1390 آلبوم صوتی "مرغ خوش‌خوان" و دو آلبوم تصویری کنسرت محمدرضا شجریان و گروه شهنواز در دبی و کنسرت محمدرضا شجریان و گروه شهنواز در تهران مربوط به همکاری او با گروه شهنواز را منتشر کرد.

او پس از آن به صورت موقت با برادران پورناظری (تهمورس پورناظری و سهراب پورناظری) همکاری کرد که حاصل آن آلبوم "رنگ‌های تعالی" است. شجریان سپس همکاری با برادران پورناظری را قطع کرد و در سال 1393 بار دیگر به همراه گروه شهنواز و با حضور سعید فرج‌پوری یک تور کنسرت جهانی با عنوان "سرگشتگان عشق" را برگزار کرد.

شجریان اولین بار در لحظه‌های اولیه تحویل سال 1395 با انتشار یک ویدئو کوتاه در صفحه شخصی‌اش از ابتلای خود به بیماری سرطان خبر داد و گفت:

"خود من هم با یک میهمان 15 ساله‌ای سال‌هاست که آشنا هستم و دوست شدیم با همدیگر و الان هم من به خاطر همان اینجا ایستاده‌ام و طبق دستور ایشان موهای سرم را هم کوتاه کردم و بچه حرف‌گوش‌کنی شدم و چند وقت دیگر هم در اینجا هستم، چون آرامش خوبی دارم و خیلی راحت اینجا، برای این‌که با این میهمان بتوانیم به تفاهم برسیم ان‌شاءالله. به تفاهم که رسیدیم، راه می‌افتم می‌آیم به سراغ شما هم‌میهمان عزیزم و کارهای هنری‌ام را دنبال خواهم کرد."

برچسب‌ها: [فرهنگ](#) [1]

[اعتراض](#) [2]

[جنس‌سین](#) [3]